

P9_TA(2023)0192

Sprawozdanie za rok 2022 dotyczące Serbii

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie sprawozdania Komisji za rok 2022 dotyczącego Serbii (2022/2204(INI))

(C/2023/1065)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Układ o stabilizacji i stowarzyszeniu między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Serbii, z drugiej strony ⁽¹⁾, który wszedł w życie 1 września 2013 r.,
- uwzględniając porozumienie brukselskie z 27 lutego 2023 r. i umowę z Ochrydy z 18 marca 2023 r. oraz załącznik realizacyjny do niej,
- uwzględniając wniosek Serbii o członkostwo w UE złożony 19 grudnia 2009 r.,
- uwzględniając opinię Komisji z 12 października 2011 r. na temat wniosku Serbii o członkostwo w Unii Europejskiej (COM(2011)0668), decyzję Rady Europejskiej z 1 marca 2012 r. o przyznaniu Serbii statusu kraju kandydującego oraz decyzję Rady Europejskiej z posiedzenia w dniach 27–28 czerwca 2013 r. o otwarciu negocjacji akcesyjnych z Serbią,
- uwzględniając konkluzje prezydencji z posiedzenia Rady Europejskiej w Salonikach w dniach 19–20 czerwca 2003 r.,
- uwzględniając deklarację z Sofii przyjętą 17 maja 2019 r. podczas szczytu UE–Bałkany Zachodnie,
- uwzględniając deklarację z Zagrzebia przyjętą 6 maja 2020 r. podczas szczytu UE–Bałkany Zachodnie,
- uwzględniając deklarację z Tirany przyjętą 6 grudnia 2022 r. podczas szczytu UE–Bałkany Zachodnie,
- uwzględniając proces berliński zapoczątkowany 28 sierpnia 2014 r. oraz 8. szczyt procesu berlińskiego, który odbył się 5 lipca 2021 r.,
- uwzględniając szczyt w Sofii z 10 listopada 2020 r., w tym deklarację w sprawie wspólnego rynku regionalnego oraz deklarację w sprawie Zielonego programu działań dla Bałkanów Zachodnich,
- uwzględniając Traktat o Wspólnocie Energetycznej z 20 lipca 2006 r. ⁽²⁾ oraz decyzję Rady z 29 maja 2006 r. w sprawie zawarcia przez Wspólnotę Europejską Traktatu o Wspólnocie Energetycznej ⁽³⁾,
- uwzględniając deklarację w sprawie bezpieczeństwa energetycznego i zielonej transformacji na Bałkanach Zachodnich oraz umowy w sprawie swobody przemieszczania się oraz uznawania kwalifikacji zawodowych i dyplomów ukończenia studiów wyższych, przyjęte na szczycie procesu berlińskiego dla Bałkanów Zachodnich 3 listopada 2022 r.,
- uwzględniając Konwencję Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, przyjętą 25 czerwca 1998 r. na czwartej konferencji ministerialnej w ramach procesu „Środowisko dla Europy”, ratyfikowaną przez Wspólnotę Europejską 17 lutego 2005 r. oraz przez Republikę Serbii 31 lipca 2009 r.,

⁽¹⁾ Dz.U. L 278 z 18.10.2013, s. 16.

⁽²⁾ Dz.U. L 198 z 20.7.2006, s. 18.

⁽³⁾ Dz.U. L 198 z 20.7.2006, s. 15.

- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Ogólnego ONZ z 26 lipca 2022 r. w sprawie prawa człowieka do czystego, zdrowego i zrównoważonego środowiska,
- uwzględniając rezolucję Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1244 (1999) z 10 czerwca 1999 r., opinię doradcą Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości (MTS) z 22 lipca 2010 r. w sprawie zgodności jednostronnej deklaracji niepodległości Kosowa z prawem międzynarodowym oraz rezolucję Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 64/298 z 9 września 2010 r., w której uznano treść opinii MTS i z zadowoleniem przyjęto gotowość UE do ułatwienia dialogu między Serbią a Kosowem,
- uwzględniając pierwsze porozumienie w sprawie zasad dotyczących normalizacji stosunków między rządami Serbii i Kosowa z 19 kwietnia 2013 r., porozumienia z 25 sierpnia 2015 r. oraz bieżący dialog wspierany przez UE, który ma na celu normalizację stosunków,
- uwzględniając porozumienie w sprawie swobody przemieszczania się, zawarte między rządami Serbii i Kosowa 27 sierpnia 2022 r., a także porozumienie w sprawie tablic rejestracyjnych z 23 listopada 2022 r. oraz plan wdrażania umów energetycznych w ramach dialogu wspieranego przez UE z 21 czerwca 2022 r.,
- uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej z 9 lutego 2023 r. w sprawie wspieranego przez UE dialogu między Belgradem a Prisztiną,
- uwzględniając komunikat Komisji z 5 lutego 2020 r. pt. „Usprawnienie procesu akcesyjnego – wiarygodna perspektywa członkostwa w UE dla państw regionu Bałkanów Zachodnich” (COM(2020)0057),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1529 z 15 września 2021 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA III) (*),
- uwzględniając komunikat Komisji z 6 października 2020 r. pt. „Plan gospodarczo-inwestycyjny dla Bałkanów Zachodnich” (COM(2020)0641) oraz dokument roboczy służb Komisji z 6 października 2020 r. pt. „Wytyczne dotyczące realizacji Zielonego programu działań dla Bałkanów Zachodnich” (SWD(2020)0223),
- uwzględniając przeprowadzoną przez Komisję ocenę programu reform gospodarczych Serbii (na lata 2021–2023) z 22 kwietnia 2022 r. (SWD(2021)0096) i wspólne wnioski z dialogu gospodarczo-finansowego między UE a Bałkanami Zachodnimi oraz Turcją, przyjęte przez Radę 24 maja 2022 r.,
- uwzględniając komunikat Komisji z 12 października 2022 r. pt. „Komunikat w sprawie polityki rozszerzenia UE w 2022 r.” (COM(2022)0528), któremu towarzyszy dokument roboczy służb Komisji pt. „Sprawozdanie za rok 2022 dotyczące Serbii” (SWD(2022)0338),
- uwzględniając komunikat Komisji z 29 kwietnia 2020 r. pt. „Wsparcie dla regionu Bałkanów Zachodnich w zwalczaniu pandemii COVID-19 oraz ożywienie gospodarcze po pandemii” (COM(2020)0315),
- uwzględniając 12. i 13. posiedzenie konferencji akcesyjnej z Serbią na szczeblu ministerialnym, które odbyły się 22 czerwca i 14 grudnia 2021 r. i zaowocowały otwarciem klastra czwartego „Zielony program działań i zrównoważona konektywność”,
- uwzględniając szóste posiedzenie Rady Stabilizacji i Stowarzyszenia UE–Serbia, które odbyło się w Brukseli 25 stycznia 2022 r.,
- uwzględniając konkluzje Rady z 13 grudnia 2022 r. w sprawie rozszerzenia oraz procesu stabilizacji i stowarzyszenia,
- uwzględniając sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nr 1/2022 z 10 stycznia 2022 r. pt. „Wsparcie UE na rzecz praworządności na Bałkanach Zachodnich – pomimo poczynionych wysiłków wciąż występują zasadnicze problemy”,

(*) Dz.U. L 330 z 20.9.2021, s. 1

- uwzględniając sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nr 9/2021 z 3 czerwca 2021 r. pt. „Dezinformacja w UE – pomimo podejmowanych wysiłków problem pozostaje nierozwiązany”,
- uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie Serbii,
- uwzględniając swoje zalecenie z 19 czerwca 2020 r. dla Rady, Komisji i wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa w sprawie Bałkanów Zachodnich po szczycie w 2020 r. ⁽⁵⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 6 lipca 2022 r. w sprawie sprawozdania Komisji dotyczącego Serbii za rok 2021 ⁽⁶⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 15 grudnia 2021 r. w sprawie współpracy w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej na Bałkanach Zachodnich ⁽⁷⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 16 grudnia 2021 r. w sprawie pracy przymusowej w fabryce Linglong i protestów ekologicznych w Serbii ⁽⁸⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 9 marca 2022 r. w sprawie obcych ingerencji we wszystkie procesy demokratyczne w Unii Europejskiej, w tym dezinformacji ⁽⁹⁾,
- uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej z posiedzenia w dniach 23–24 czerwca 2022 r. w sprawie Ukrainy, wniosków o członkostwo złożonych przez Ukrainę, Republikę Mołdawii i Gruzję, Bałkanów Zachodnich oraz stosunków zewnętrznych,
- uwzględniając sprawozdanie końcowe misji obserwacji wyborów Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie / Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka z 19 sierpnia 2022 r. w sprawie przedterminowych wyborów parlamentarnych i prezydenckich przeprowadzonych 3 kwietnia 2022 r. w Serbii,
- uwzględniając pięć rund oceny Serbii przez Grupę Państw przeciwko Korupcji (GRECO) Rady Europy;
- uwzględniając globalny wskaźnik percepcji korupcji w 2022 r. opublikowany przez Transparency International 31 stycznia 2023 r.,
- uwzględniając wnioski z wspieranego przez Parlament Europejski dialogu międzypartyjnego w Zgromadzeniu Narodowym Republiki Serbii na temat poprawy warunków przeprowadzania wyborów parlamentarnych,
- uwzględniając swoje zalecenie z 23 listopada 2022 r. dla Rady, Komisji i wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa w sprawie nowej strategii rozszerzenia UE ⁽¹⁰⁾,
- uwzględniając oświadczenie i zalecenia przyjęte podczas 14. posiedzenia Komisji Parlamentarnej ds. Stabilizacji i Stowarzyszenia UE–Serbia w dniach 23–24 listopada 2022 r.,
- uwzględniając swoją rezolucję z 23 listopada 2022 r. w sprawie uznania Federacji Rosyjskiej za państwo sponsorujące terroryzm ⁽¹¹⁾,
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Ogólnego ONZ w sprawie agresji na Ukrainę, przyjętą 2 marca 2022 r.,
- uwzględniając Konwencję ONZ o prawach osób niepełnosprawnych,
- uwzględniając wspólną deklarację z drugiego szczytu przewodniczących Parlamentu Europejskiego i parlamentów krajów Bałkanów Zachodnich, który został zwołany 28 czerwca 2021 r. przez przewodniczącego Parlamentu Europejskiego i w którym uczestniczyły organy kierownicze parlamentów krajów Bałkanów Zachodnich,
- uwzględniając art. 54 Regulaminu,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A9-0172/2023),

⁽⁵⁾ Dz.U. C 362 z 8.9.2021, s. 129.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 47 z 7.2.2023, s. 102.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 251 z 30.6.2022, s. 87.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 251 z 30.6.2022, s. 124.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 347 z 9.9.2022, s. 61.

⁽¹⁰⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0406.

⁽¹¹⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0405.

- A. mając na uwadze, że rozszerzenie było w przeszłości najskuteczniejszym instrumentem polityki zagranicznej UE i jedną z najbardziej udanych strategii politycznych UE, której celem było motywowanie i zachęcanie do przeprowadzenia podstawowych reform, w tym w dziedzinie rządów prawa, oraz geostrategiczną inwestycją w długotrwały pokój, stabilność i bezpieczeństwo na kontynencie;
- B. mając na uwadze, że przyszłość Bałkanów Zachodnich leży w Unii Europejskiej; mając na uwadze, że nowy impuls do rozszerzenia, jaki dały wnioski o członkostwo w UE krajów Partnerstwa Wschodniego, skłonił UE do przyspieszenia długo odkładanej realizacji obietnic złożonych Bałkanom Zachodnim przez podjęcie decyzji o rozpoczęciu rozmów akcesyjnych z Macedonią Północną i Albanią oraz przyznaniu statusu kandydata Bośni i Hercegowinie;
- C. mając na uwadze, że wolniejsze tempo rozszerzenia UE stworzyło sprzyjające warunki dla działających w złym zamiarze podmiotów zewnętrznych w regionie Bałkanów Zachodnich, w szczególności Rosji i Chin;
- D. mając na uwadze, że Serbię – jako kraj kandydujący – należy oceniać na podstawie jej własnych osiągnięć, co obejmuje poszanowanie wspólnych europejskich praw i wartości oraz niezachwiane zaangażowanie w ich realizację, a także dostosowanie do polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE jako element procesu negocjacji zaakceptowanego przez Serbię; mając na uwadze, że droga Serbii do członkostwa w UE zależy także od normalizacji stosunków z Kosowem;
- E. mając na uwadze, że w krajach objętych procesem rozszerzenia niezbędna jest prawdziwa wola polityczna przywódców politycznych do przeprowadzenia podstawowych reform; mając na uwadze, że UE i jej przywódcy polityczni zarówno w państwach członkowskich, jak i w krajach przystępujących muszą udowodnić swoje rzeczywiste zaangażowanie (i obietnice) w proces rozszerzenia poprzez konkretne kroki i postępy, zapewniając jego ciągłość, spójność, wiarygodność i wpływ;
- F. mając na uwadze, że z biegiem czasu rządząca większość stale ograniczała niektóre prawa polityczne i swobody obywatelskie, wywierając nacisk na niezależne media, opozycję polityczną i organizacje społeczeństwa obywatelskiego;
- G. mając na uwadze, że Serbia jest największym beneficjentem pomocy przedakcesyjnej UE na Bałkanach Zachodnich w wysokości 1,404 mld EUR w ramach finansowania z IPA II od 2014 r.;
- H. mając na uwadze, że UE jest największym inwestorem, partnerem handlowym i głównym darczyńcą Serbii, a wartość bezpośrednich inwestycji w 2021 r. wyniosła 1,85 mld EUR;
- I. mając na uwadze, że w ciągu najbliższych siedmiu lat UE – we współpracy z międzynarodowymi instytucjami finansowymi – udostępni do 30 mld EUR w ramach Planu gospodarczo-inwestycyjnego dla Bałkanów Zachodnich, uruchomionego w 2020 r.;
- J. mając na uwadze, że Serbia ratyfikowała wszystkie podstawowe konwencje Międzynarodowej Organizacji Pracy;
- K. mając na uwadze, że wojna napastnicza Rosji przeciwko Ukrainie i rosnące zagrożenie dla bezpieczeństwa europejskiego ze strony Rosji jeszcze bardziej uwypukliły znaczenie dostosowania wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB) w procesie rozszerzenia;
- L. mając na uwadze, że na forum Zgromadzenia Ogólnego ONZ Serbia głosowała za przyjęciem rezolucji potępiających rosyjską agresję na Ukrainę, a jednocześnie popierała respektowanie integralności terytorialnej i suwerenności Ukrainy zgodnie z prawem międzynarodowym;
- M. mając na uwadze, że Serbia nie nałożyła sankcji na Rosję po niesprowokowanej i nielegalnej rosyjskiej inwazji na Ukrainę; mając na uwadze, że wskaźnik dostosowania Serbii do europejskiej wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa spadł z 64 % w 2021 r. do 45 % w 2022 r.;
- N. mając na uwadze, że Rosja wykorzystuje swoje wpływy w Serbii, aby próbować destabilizować sąsiadujące suwerenne państwa, ingerować w ich sprawy i im zagrażać; mając na uwadze, że Serbia stała się bezpiecznym miejscem dla rosyjskich przedsiębiorstw, takich jak duże korporacje komunikacyjne i medialne, w tym Russia Today (RT); mając na uwadze, że platformy mediów społecznościowych stały się narzędziami wspierania antydemokratycznych ruchów politycznych na Bałkanach Zachodnich;

- O. mając na uwadze, że zgodnie ze sprawozdaniem organizacji Balkan Free Media Initiative dezinformacja w Serbii rozprzestrzenia się znacznie szybciej niż mogą to udokumentować niezależne osoby sprawdzające fakty, co wywołuje podziały i nastroje antyunijne oraz wzbudza coraz większe obawy o bezpieczeństwo w regionie; mając na uwadze, że dezinformacja często ma swoje źródło w zawierających nieprawdę lub wprowadzających w błąd wypowiedziach polityków, które są następnie relacjonowane przez powiązane z państwem media, a następnie udostępniane w mediach społecznościowych;

Zaangażowanie w przystąpienie do UE

1. z zadowoleniem odnosi się do faktu, że członkostwo w UE jest dla Serbii nadal celem strategicznym, i w tym kontekście z zadowoleniem przyjmuje mianowanie nowego ministra ds. integracji europejskiej; podkreśla, że dynamikę procesu akcesyjnego będą określały postępy w zakresie praworządności i praw podstawowych, funkcjonowania demokratycznych instytucji, przywiązania do wspólnych europejskich praw i wartości oraz normalizacja i deeskalacja stosunków z Kosowem zgodnie z ramami negocjacyjnymi; podkreśla w tym kontekście znaczenie dostosowania do unijnej wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB), zwłaszcza w odniesieniu do wojny napastniczej Rosji przeciwko Ukrainie;
2. oczekuje utworzenia w Serbii silnego nowego zespołu negocjacyjnego ds. przystąpienia do UE; zwraca się do władz o opracowanie planów budowania zdolności w celu wzmocnienia zdolności Serbii w zakresie wdrażania procesu przystąpienia do UE;
3. ubolewa, że Serbia wciąż w niewielkim stopniu dostosowuje się do WPZiB – stopień dostosowania spadł z 64 % w 2021 r. do 45 % w sierpniu 2022 r. –w szczególności w kontekście wojny napastniczej Rosji przeciwko Ukrainie; podkreśla, że Serbia jest jednym z bardzo niewielu krajów europejskich, które nie wprowadzają wraz z UE sankcji przeciwko Rosji; wzywa właściwe władze, by wykazały jednoznaczne zaangażowanie na rzecz prawa międzynarodowego i wartości UE oraz by dostosowały się do unijnych środków ograniczających wobec Rosji; podtrzymuje swoje stanowisko, że negocjacje akcesyjne z Serbią powinny być kontynuowane tylko wówczas, gdy kraj ten dostosuje się do sankcji UE wobec Rosji i poczyni znaczne postępy w reformach związanych z przystąpieniem do UE; wzywa Serbię, by zapewniła skuteczne stosowanie sankcji nałożonych przez UE na Rosję i Białoruś poprzez przeciwdziałanie wszelkim próbom ich obchodzenia;
4. ubolewa, że w 2022 r. Komisja odnotowała regres w jednym z rozdziałów negocjacyjnych, mianowicie w rozdziale 31 dotyczącym polityki zagranicznej, bezpieczeństwa i obrony; podkreśla, że jako kraj kandydujący Serbia musi stosować się do zasad i strategii UE, natomiast prowadzenie polityki zbieżnej z polityką autokratycznego reżimu podlegającego do wojny musi się zakończyć;
5. odnotowuje dostosowanie się Serbii do polityki UE dotyczącej głosowania za odródnymi rezolucjami Zgromadzenia Ogólnego ONZ oraz zawieszeniem członkostwa Rosji w Radzie Praw Człowieka; z zadowoleniem przyjmuje wsparcie Serbii dla integralności terytorialnej i suwerenności Ukrainy; ubolewa jednak nad tym, że Serbia konsekwentnie nie dostosowuje się do unijnych środków ograniczających i większości oświadczeń wysokiego przedstawiciela wydanych w imieniu UE wobec Rosji, która jest agresorem wobec Ukrainy; z zadowoleniem przyjmuje dostosowanie się Serbii do unijnych środków ograniczających wobec Białorusi za jej rolę w rosyjskiej inwazji na Ukrainę oraz środków skierowanych przeciwko byłym ukraińskim przywódcom, a także pomoc energetyczną, wysiłki na rzecz odbudowy i działania podjęte przez Serbię w celu zapewnienia Ukrainie pomocy humanitarnej; ubolewa jednak, że rząd Serbii często postanawia nie ogłaszać publicznie swojej decyzji o dostosowaniu się do tych środków;
6. ubolewa nad utrzymującymi się bliskimi stosunkami i partnerstwem Serbii z Rosją, co budzi wątpliwości co do strategicznego kierunku Serbii, a także utrudnia jej rozwój gospodarczy i polityczny; jest zaniepokojony tym, jak bardzo rosyjscy urzędnicy wpływają na niektóre decyzje serbskich instytucji publicznych; potępia prowadzoną przez urzędników państwowych i wpływowe media kampanię usiłującą podważyć proces integracji z UE;
7. głęboko ubolewa, że niektóre kluczowe elementy serbskiej polityki zagranicznej są sprzeczne ze stanowiskiem UE, czego przykładem jest podpisanie planu konsultacji między Ministerstwem Spraw Zagranicznych Serbii i Ministerstwem Spraw Zagranicznych Rosji na lata 2023–2024 oraz spotkania z rosyjskimi urzędnikami wysokiego szczebla, którzy znajdują się na unijnej liście sankcyjnej; jest zaniepokojony mianowaniem na dyrektora Agencji Wywiadu Aleksandra Vulina, znanego z antyunijnej i prokremlowskiej retoryki, który w przeszłości dzielił się z władzami rosyjskimi informacjami o spotkaniach rosyjskiej opozycji na uchodźstwie, w tym z udziałem Władimira Kary-Murzy, skazanego później przez rosyjski sąd na 25 lata więzienia; wyraża zaniepokojenie zarzutami dotyczącymi podsłuchiwania przez władze Serbii członków rosyjskiej opozycji w Belgradzie;

8. podkreśla, że wszelka współpraca przyczyniająca się do autorytarnych i antydemokratycznych praktyk w Rosji lub Serbii byłaby szkodliwa dla przyszłości stosunków między UE a Serbią, oraz podkreśla, że wzajemne zaufanie między Serbią a UE oraz rzeczywiste zaangażowanie Serbii w integrację z UE mają zasadnicze znaczenie w kontekście trwającej rosyjskiej agresji na Ukrainę; ponawia apel do władz serbskich o zapewnienie większej przejrzystości, jeśli chodzi o rolę i działalność tzw. rosyjsko-serbskiego centrum humanitarnego w Niszu, oraz o natychmiastowe zakończenie wszelkiej współpracy z Rosją, zwłaszcza wojskowej;
9. wyraża ubolewanie z powodu współpracy Serbii z autorytarnym reżimem w Iranie i przyjęcia w Belgradzie wizyty jego przedstawicieli wysokiego szczebla w tym samym czasie, gdy reżim irański brutalnie tłumi masowe protesty swoich obywateli; apeluje do Serbii, by w sposób wiarygodny zdystansowała się od antydemokratycznych reżimów;
10. przypomina, że proces przystąpienia do UE opiera się przede wszystkim na autentycznej gotowości kraju kandydującego do przestrzegania unijnych wartości i zasad; wyraża zaniepokojenie najnowszą tendencją spadkową poparcia społecznego dla członkostwa Serbii w UE, które osiągnęło najniższy poziom w historii, oraz rosnącym poparciem dla rosyjskiego reżimu, które jest wynikiem długotrwałej antyunijnej i prorosyjskiej retoryki politycznej, szeroko rozpowszechnianej przez kontrolowane przez rząd media oraz przez urzędników państwowych, a także rażącej porażki urzędników w stawianiu czoła przeszłości Serbii i zmierzeniu się z nią; potępia ataki polityków i urzędników publicznych na UE i niektóre państwa członkowskie, zwłaszcza Francję i Niemcy; zauważa, że ten spadek poparcia jest bezpośrednio związany z nasileniem obecności innych podmiotów międzynarodowych; wzywa władze serbskie do promowania opartej na faktach i otwartej dyskusji na temat przystąpienia do Unii Europejskiej; ubolewa, że skierowane pod adresem Serbii apele UE do przestrzegania jej zobowiązań jako kraju kandydującego zostały przedstawione przez najwyższych serbskich urzędników jako szantaż; wzywa serbskich i unijnych urzędników do aktywnego informowania o korzyściach płynących z członkostwa w UE w trybie priorytetowym;
11. jest zaniepokojony faktem, że poparcie społeczne dla członkostwa w UE w Serbii jest znacznie niższe niż w pozostałych częściach regionu, a według sondaży większość obywateli Serbii może być przeciwna przystąpieniu do Unii Europejskiej; ubolewa, że wiele mediów jest w swoim przekazie silnie stronniczych wobec UE i przychylnych Rosji; jest nadal zaniepokojony, że media finansowane ze środków publicznych, często cytujące urzędników, przyczyniają się do rozpowszechniania antyunijnej retoryki w Serbii;
12. przypomina, że UE jest głównym partnerem politycznym i gospodarczym Serbii oraz zdecydowanie największym darczyńcą; wzywa UE, aby ponownie rozważyła zakres pomocy finansowej udzielanej Serbii przez UE w przypadku ciągłego wspierania antydemokratycznych reżimów i braku dostosowania się do środków ograniczających UE i WPZiB; wzywa Komisję do dopilnowania, aby wszystkie wydatki UE były w pełni zgodne ze strategicznymi celami i interesami UE;
13. wzywa rząd Serbii, Komisję, państwa członkowskie UE oraz delegaturę UE w Serbii do prowadzenia bardziej aktywnej i skutecznej strategii komunikacyjnej w celu promowania w serbskim społeczeństwie roli i korzyści płynących z przystąpienia do UE oraz projektów i reform finansowanych przez UE, w tym poza głównymi miastami, a także do podjęcia działań w celu przeciwdziałania dezinformacji na temat UE; wzywa serbskich przywódców politycznych do stosowania jasnego i jednoznacznego przekazu na temat europejskiej drogi Serbii i bliskich stosunków z UE; zachęca Zgromadzenie Narodowe do wspierania europejskiej przyszłości Serbii; ponownie podkreśla swoją gotowość do udziału w działaniach komunikacyjnych wraz z serbskimi parlamentarzystami w celu zbliżenia UE i Serbii;
14. z zaniepokojeniem zauważa, że od czasu publikacji sprawozdania Komisji za rok 2020 dotyczącego Serbii nie nastąpiła poprawa w ocenie ogólnej sytuacji w 33 rozdziałach negocjacyjnych oraz że w 2022 r. Komisja nie stwierdziła „znacznego postępu” w żadnym z rozdziałów;

Demokracja i praworządność

15. z zadowoleniem przyjmuje kroki podjęte przez Serbię w celu dostosowania się do unijnego wykazu państw trzecich, których obywatele potrzebują wiz, aby podróżować do UE, i wzywa do natychmiastowego dalszego dostosowania przepisów, w szczególności w odniesieniu do tych państw trzecich, z których pochodzi nieuregulowana migracja lub zagrożenia dla bezpieczeństwa UE; przypomina, że takie dostosowanie ma kluczowe znaczenie dla całości stosunków UE–Serbia, w tym dla zarządzania migracją i trwałości systemu bezwizowego; zauważa, że od jesieni 2022 r. Serbia anulowała ruch bezwizowy z sześcioma krajami, w tym z krajami uznanymi za priorytetowe (Indie, Tunezja, Burundi i Kuba), co doprowadziło do spadku liczby obywateli z tych krajów nielegalnie przybywających do państw członkowskich UE i ubiegających się o azyl; wzywa Serbię, aby nadal pomagała w zarządzaniu mieszanymi przepływami migracyjnymi w kierunku UE przez skuteczną współpracę ze swoimi sąsiadami, w tym z Kosowem, i państwami członkowskimi UE, przy pełnym poszanowaniu praw człowieka i międzynarodowych standardów;

16. wyraża uznanie dla Serbii za dobrą współpracę z UE w zarządzaniu nieuregulowaną migracją, w tym za stałą dobrą współpracę z agencją Frontex oraz rozpoczęcie negocjacji w celu zawarcia szerszej umowy;

17. z zadowoleniem odnotowuje stałe aktywne uczestnictwo Serbii w unijnych misjach i operacjach prowadzonych w ramach WPBiO oraz pozytywny wkład tego kraju w te misje i operacje;

18. odnotowuje przyjęcie poprawek do serbskiej konstytucji w następstwie referendum w styczniu 2022 r., mających na celu zwiększenie niezależności sądownictwa oraz podniesienie przejrzystości i skuteczności serbskich instytucji państwa prawa; wyraża zadowolenie z przyjęcia przez serbskie Zgromadzenie Narodowe nowych ustaw sądowych 9 lutego 2023 r.; podkreśla, że należy kontynuować proces reform przez przyjmowanie odpowiednich przepisów wykonawczych zgodnie z najlepszymi praktykami europejskimi, przez pełną realizację zaleceń Komisji Weneckiej i przez przestrzeganie terminów konstytucyjnych; zauważa potrzebę ścisłego włączenia społeczeństwa w proces reformy, aby zwiększyć jego demokratyczną legitymację; wyraża zaniepokojenie sprawą spółki Elektroprivreda Srbije, w której prokuratorzy zostali odsunięci po rozpoczęciu śledztwa w sprawie korupcji;

19. zauważa, że według wielu organizacji społeczeństwa obywatelskiego i niezależnych ekspertów prawnych ustawy o sądownictwie nadal pozostawiają możliwość wywierania nadmiernego wpływu na jego pracę przez władzę wykonawczą, podczas gdy Krajowy Konwent w sprawie UE stwierdza, że poglądy społeczeństwa obywatelskiego mogły nie zostać w wystarczającym stopniu wzięte pod uwagę; apeluje do serbskich instytucji publicznych o zwiększenie gwarancji niezależności i wydajności sądownictwa w trybie priorytetowym; apeluje o pełne dostosowanie do opinii Komisji Weneckiej w sprawie zbioru ustaw sądowych oraz o zapewnienie wdrożenia rozwiązań, które usuną wszelki niewłaściwy wpływ na sądownictwo; przypomina władzom serbskim, że wymagany będzie znaczny i konkretny postęp, mierzony na podstawie wyników i rzeczywistego wdrażania reform państwa prawa, praktyki sądowniczej, poszanowania praw podstawowych i prac prokuratury;

20. z zadowoleniem przyjmuje środki służące poprawie warunków wyborczych przed wyborami w kwietniu 2022 r., będące wynikiem dialogu międzypartyjnego wspieranego przez Parlament Europejski; z ubolewaniem odnotowuje równoległy dialog na temat warunków wyborczych „bez mediacji zewnętrznej”, który grozi osłabieniem dialogu międzypartyjnego wspieranego przez Parlament Europejski;

21. z zadowoleniem przyjmuje gotowość wszystkich konstruktywnych sił, zwłaszcza opozycji, do udziału w pracach Zgromadzenia Narodowego i gotowość Zgromadzenia Narodowego do kontynuowania tego dialogu; popiera nawiązanie dialogu parlamentarnego w Serbii, wspieranego przez Parlament Europejski; podkreśla, że celem tego dialogu jest poprawa pracy Zgromadzenia Narodowego Serbii i że wszystkie strony są zaproszone do wniesienia wkładu w osiągnięcie tego celu;

22. przypomina, że ważne jest przestrzeganie regulaminu Zgromadzenia Narodowego, w tym terminowe organizowanie debat parlamentarnych i utrzymywanie porządku w Zgromadzeniu podczas kluczowych debat politycznych, w tym specjalnej sesji parlamentarnej dotyczącej Kosowa; ubolewa nad podburzającym językiem, jaki jest nadal stosowany podczas debat parlamentarnych, w tym przez urzędników państwowych, wobec przeciwników politycznych, społeczeństwa obywatelskiego, mediów i przedstawicieli innych instytucji; apeluje powtórnie do nowego Zgromadzenia Narodowego, by nie tolerowało takich praktyk oraz by skutecznie egzekwowało kodeks postępowania; ponownie podkreśla, że ważne jest przestrzeganie procedur Zgromadzenia oraz utrzymanie reputacji najwyższej izby reprezentantów; wzywa przewodniczącego Zgromadzenia Narodowego do przestrzegania procedur Zgromadzenia;

23. odnotowuje wnioski ze sprawozdania końcowego misji obserwacji wyborów Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie / Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka, zgodnie z którymi w wyborach parlamentarnych, które odbyły się 3 kwietnia 2022 r., dostępne były zróżnicowane opcje polityczne, jednak szereg niedociągnięć skutkowało nierównymi warunkami działania, co faworyzowało rządzących; ubolewa, że długotrwałe problemy związane z niewyważonymi relacjami w mediach, wywieraniem presji na wyborców, w tym beneficjentów świadczeń społecznych i dotacji, oraz nadużywaniem urzędu publicznego utrzymywały się przez całą kampanię wyborczą; wyraża ubolewanie z powodu poważnych zarzutów dotyczących manipulacji przy rejestrze wyborców oraz braku odpowiedniej reakcji instytucjonalnej; wyraża polityczne zaniepokojenie, że ustalenie ostatecznych wyników przedterminowych wyborów parlamentarnych zajęło 93 dni; wzywa władze serbskie do dopilnowania, by wyniki wyborów były w przyszłości ustalane w sposób skuteczny i przejrzysty;

24. z zadowoleniem przyjmuje zmianę ram prawnych dotyczących finansowania kampanii wyborczych, zgodnie z poprzednimi zaleceniami Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, i wzywa władze serbskie do pełnego uwzględnienia zaległych zaleceń, w szczególności dostępu konkurujących kandydatów do mediów, większej przejrzystości i rozliczalności finansowania kampanii wyborczych oraz środków przeciwdziałających wywieraniu presji na wyborców i nadużywaniu zasobów administracyjnych, w porozumieniu z eksperckimi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i na długo przed kolejnymi wyborami, aby zapobiec nieprawidłowościom i nadużyciom finansowym oraz zagwarantować demokratyczne funkcjonowanie kraju;

25. z zadowoleniem przyjmuje udział wszystkich zainteresowanych podmiotów politycznych w przedterminowych wyborach parlamentarnych, dzięki czemu parlament stał się bardziej pluralistyczny; ubolewa jednak nad opóźnieniami w ustalaniu wyników wyborów oraz tworzeniu nowego parlamentu i rządu, które doprowadziły do opóźnień w podejmowaniu ważnych decyzji, w tym w sprawie reform związanych z UE;

26. z zadowoleniem przyjmuje sprawiedliwy podział stanowisk wiceprzewodniczących i przewodniczących komisji w nowym Zgromadzeniu, odzwierciedlający jego skład; wyraża jednak ubolewanie z powodu powrotu niepożądanych praktyk w pracach parlamentu, w tym braku sesji pytań do rządu, braku dyskusji nad sprawozdaniami niezależnych instytucji oraz częstszego stosowania trybu pilnego, które odwracają postępy osiągnięte dzięki reformie parlamentu w ostatnich latach; wyraża zaniepokojenie pojawiającą się od czasu do czasu gorącą atmosferą w parlamencie oraz przypadkami utrudniania prac niektórym komisjom parlamentarnym; wzywa do równego traktowania posłów opozycji, konsekwentnego i skutecznego wdrażania parlamentarnego kodeksu postępowania oraz bezstronnego karania naruszeń uczciwości parlamentarnej;

27. wzywa ponownie Zgromadzenie Narodowe do zaprzestania stosowania obraźliwego i podburzającego języka oraz do przeciwdziałania nawoływaniu do nienawiści i seksizmowi wobec kobiet podczas debaty parlamentarnej; wzywa przywódców serbskiego parlamentu, w tym Parlamentarną Sieć Kobiet w Zgromadzeniu, do podjęcia proaktywnej roli w tym zakresie;

28. z zadowoleniem przyjmuje powołanie nowej serbskiej delegacji do Parlamentarnego Komitetu Stabilizacji i Stowarzyszenia UE–Serbia; zachęca serbskich parlamentarzystów i posłów do PE, by kontynuowali konstruktywną współpracę;

29. zauważa, że w ostatnim dziesięcioleciu wszystkie serbskie parlamenty, z wyjątkiem jednego, rozwiązano przedterminowo oraz że kolejne niepotrzebne przedterminowe wybory nie przyczynią się do stabilności politycznej; podkreśla, że ciągle przedterminowe wybory, stały tryb kampanii wyborczej i duże opóźnienia w formowaniu rządów nie przyczyniają się do efektywnego demokratycznego zarządzania krajem, lecz osłabiają parlament i prowadzą do braku parlamentarnej kontroli legislacyjnej i legitymacji;

30. odnotowuje pewne postępy w walce z korupcją; ponawia swój apel do Serbii, aby przedstawiła przekonujące rezultaty w sprawach budzących duże zainteresowanie społeczne, w tym w aferach „Krušik”, „Jovanjica” i „Belivuk”; jest zaniepokojony niewielkimi postępami poczynionymi w tych sprawach od ubiegłorocznego sprawozdania oraz zarzutami, że Darko Šarić kierował międzynarodową organizacją przestępczą z serbskiego więzienia; podkreśla, że aby osiągnąć wymierne rezultaty, konieczne są większe wysiłki i wola polityczna, w szczególności w odniesieniu do poważnej i zorganizowanej przestępczości, oraz przekonujące wyniki w zakresie skutecznych dochodzeń, ścigania i ostatecznych wyroków skazujących, w tym zamrażania i konfiskaty mienia pochodzącego z przestępstwa;

31. ponawia wezwanie o sprawiedliwość w odniesieniu do bezprawnego wyburzenia własności prywatnej w dzielnicy Savamala w Belgradzie; zauważa, że skazany policjant wziął na siebie wyłączną odpowiedzialność za całą sprawę; wzywa władze do niezwłocznego pełnego zbadania sprawy i ścigania wszystkich osób odpowiedzialnych; ubolewa, że wysokiej rangi serbscy urzędnicy państwowi nadal trywializują sprawę Savamali i kpią z niej publicznie mimo wagi związanych z nią naruszeń praworządności;

32. z zaniepokojeniem zauważa, że nowy Rzecznik Praw Obywatelskich został ponownie wybrany dopiero po upływie pięcioletniej kadencji; ubolewa, że rząd Serbii nie obsadził wakatów w Radzie Antykorupcyjnej; wzywa Serbię do wdrożenia zaleceń piątej rundy oceniającej GRECO dotyczących zapobiegania korupcji i promowania uczciwości w administracji centralnej i organach ścigania, w szczególności dotyczących ustanowienia publicznej strategii zapobiegania korupcji;

33. podkreśla, że IPA III przewiduje modulację lub nawet zawieszenie wypłaty środków w przypadku znacznego regresu lub trwałego braku postępów w kwestiach podstawowych, w tym walki z korupcją i przestępczością zorganizowaną, a także wolności mediów; apeluje w tym kontekście do UE i krajów Bałkanów Zachodnich o ustanowienie ram owocnej współpracy między Prokuraturą Europejską (EPPO) a partnerami z Bałkanów Zachodnich, tak aby umożliwić EPPO skuteczne wykonywanie kompetencji w zakresie funduszy IPA III w krajach Bałkanów Zachodnich; ponawia swój apel do Komisji, by wdrożyła zalecenia ze sprawozdania specjalnego 01/2022 Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, w szczególności przez opracowanie wytycznych na temat stosowania przepisów IPA III dotyczących dostosowania/warunkowości;

34. wzywa władze do przestrzegania podstawowych wartości i zasad europejskich, zapewniających prymat demokracji, praw podstawowych oraz wartości i rządów prawa, w tym funkcjonowania instytucji demokratycznych i podziału władzy, zgodnie z deklaracją z Tirany z 6 grudnia 2022 r.;

35. odnotowuje przyjęcie programu reformy systemu samorządowego na lata 2021–2025, który ma doprowadzić do usunięcia niedociągnięć w funkcjonowaniu samorządów lokalnych, oraz podkreśla, że kluczowe znaczenie ma jego realizacja; ubolewa, że władze lokalne nadal pozostają słabe; ubolewa, że ustawa o środkach finansowania Wojwodiny wciąż nie została przyjęta, mimo że przewiduje to konstytucja;

Prawa podstawowe i prawa człowieka

36. podkreśla, że poszanowanie praw człowieka jest podstawowym elementem demokracji i postępu na drodze europejskiej; zauważa, że aby przestrzegać praw podstawowych, należy wdrożyć w Serbii odpowiednie ramy prawne i instytucjonalne; wzywa władze serbskie do wzmocnienia wysiłków na rzecz ochrony i promowania praw człowieka, zwłaszcza w odniesieniu do określonych słabszych grup społecznych, w tym przez wzmocnienie instytucji zajmujących się prawami człowieka oraz prowadzenie dochodzeń i ściganie sprawców naruszeń praw człowieka; zachęca Serbię do stworzenia warunków, w których wartości i podejście europejskie mogą się rozwijać i stać się trwałą postawą w szerszych kręgach społeczeństwa serbskiego, a także mogą pomóc w realizacji europejskich aspiracji narodu;

37. Stanowczo potępia akty masowej strzelaniny, do których doszło w Serbii w maju 2023 r., wyraża żalobę i solidarność z rodzinami ofiar i społeczeństwem Serbii, wzywa do przeprowadzenia dokładnego dochodzenia w sprawie wszystkich zabójstw i pełnego wymierzenia sprawiedliwości.

38. wyraża uznanie dla rządu za konstruktywny proces konsultacji publicznych ze społeczeństwem obywatelskim i organizacjami praw człowieka w sprawie wycofania projektu ustawy o sprawach wewnętrznych w grudniu 2022 r. w następstwie zdecydowanej reakcji społeczeństwa; zauważa, że po raz drugi rząd wprowadził wysoce kontrowersyjne przepisy, w tym dotyczące legalizacji stosowania zakupionych w Chinach kamer biometrycznych do rozpoznawania twarzy; wzywa rząd Serbii do wprowadzenia moratorium na nadzór biometryczny w przestrzeni publicznej i masowe przetwarzanie danych biometrycznych obywateli do czasu zharmonizowania tej kwestii na szczeblu UE;

39. ubolewa nad dalszym pogorszeniem się sytuacji w zakresie wolności wypowiedzi, przypadkami mowy nienawiści i kampanii oszczerstw oraz rosnącą liczbą strategicznych powództw zmierzających do stłumienia debaty publicznej w tym kraju; przypomina, że naciski, zastraszanie, nękanie, mowa nienawiści i ataki na działaczy, dziennikarzy i media są niedopuszczalne; wzywa władze do zbadania i ścigania wszystkich takich przestępstw, w tym przestępstw przeciwko centrum dziennikarstwa śledczego KRIK i dziennikowi Danas, oraz do stworzenia środowiska, w którym wolność wypowiedzi może rzeczywiście się rozwijać;

40. zauważa utrzymującą się bezkarność w sprawach zabójstwa Slavko Ćuruviji, ataku na Milana Jovanovicia oraz na ekipę telewizyjną i dziennikarzy relacjonujących tematy związane ze środowiskiem, a także ataków na lokalne media; jest zaniepokojony doniesieniami o nadużywaniu pieniędzy publicznych w celu przejęcia własności mediów i domniemanego wykorzystania ich jako narzędzia do zawłaszczania mediów w Serbii;

41. ponownie podkreśla, że stan wolności słowa i niezależności mediów pozostaje poważnym problemem, którym należy się zająć w trybie priorytetowym; w związku z tym jest zaniepokojony brakiem równowagi między członkami rządu i opozycją w relacjach krajowych kanałów telewizyjnych poza okresem kampanii wyborczej; wzywa Serbię do poprawy i ochrony profesjonalizmu, różnorodności i pluralizmu mediów oraz do promowania wysokiej jakości dziennikarstwa śledczego i umiejętności korzystania z mediów; apeluje o większą przejrzystość finansowania mediów publicznych i jego podział według kryteriów merytorycznych; wzywa do natychmiastowego wstrzymania wszelkich środków publicznych dla mediów generujących dezinformację;

42. ubolewa z powodu nadużywania mediów przez rządzącą większość w celu uzyskania nieuczciwej przewagi politycznej, atakowania przeciwników politycznych oraz szerzenia dezinformacji; apeluje o większą przejrzystość własności i finansowania mediów, w tym o publiczne udostępnianie informacji na ten temat, a także o stworzenie środowiska umożliwiającego mediom niezależnym i śledczym dostęp do finansowania i bezpieczną działalność;

43. potępia otwarcie biura RT (dawniej Russia Today) w Belgradzie oraz uruchomienie internetowego serwisu informacyjnego w języku serbskim, oprócz dostępnego już międzynarodowego kanału w języku angielskim; wzywa władze serbskie, by przeciwdziałały zagrożeniom hybrydowym i w pełni dostosowały się do decyzji Rady w sprawie zawieszenia działalności nadawczej Sputnik i RT; apeluje o zaniechanie prorosyjskich doniesień we wszystkich mediach w duchu zaangażowania Serbii w integrację z UE;

44. głęboko ubolewa nad szerzeniem dezinformacji na temat rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie; apeluje do władz Serbii, by zajęły aktywną postawę względem dezinformacji i nie przyczyniały się do jej rozprzestrzeniania oraz by zwalczały najczęściej rozpowszechniane fałszywe informacje; wyraża głębokie zaniepokojenie, że kraje Bałkanów Zachodnich ubiegające się o przystąpienie do UE szczególnie dotkliwie doświadczają ataków w postaci ingerencji zewnętrznych i kampanii dezinformacyjnych pochodzących z Rosji i Chin; jest zaniepokojony, że Węgry i Serbia pomagają Chinom i Rosji w realizacji ich celów geopolitycznych; wzywa Serbię do zwalczania dezinformacji, w tym manipulacyjnych narracji antyunijnych i sponsorowanych przez państwo kampanii dezinformacyjnych mających na celu zmianę preferencji politycznych; wzywa UE do zacieśnienia współpracy z Serbią w celu wzmocnienia odporności demokratycznej i przeciwdziałania zagrożeniom hybrydowym, w tym w zakresie cyberbezpieczeństwa, ochrony infrastruktury krytycznej oraz bezpieczeństwa żywnościowego i energetycznego;

45. zauważa, że niektóre media, w szczególności nadawcy prywatni **związani z rządem**, są głównym źródłem antyunijnych i prorosyjskich narracji w Serbii **i przyczyniają się do spadku poparcia dla przystąpienia Serbii do UE wśród społeczeństwa**; podkreśla, że tolerancyjna postawa wobec szkodliwych wpływów zewnętrznych może mieć poważne negatywne konsekwencje dla perspektyw integracji Serbii z UE; apeluje do Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (ESDZ) o większe zaangażowanie w przeciwdziałanie zagrożeniom, jakimi są obce ingerencje i manipulowanie informacjami, oraz o silniejsze starania na rzecz budowania odporności regionu przez wspieranie profesjonalizmu mediów i umiejętności korzystania z mediów, co przyczyni się również do zwiększenia wpływu komunikacji strategicznej na temat stosunków UE–Bałkany Zachodnie w ogóle, a w szczególności procesu rozszerzenia; wzywa władze serbskie, aby włączyły się do tych wysiłków pod przewodnictwem UE;

46. jest głęboko zaniepokojony doniesieniami o próbach prowadzenia przez grupę Wagnera kampanii rekrutacyjnych w Serbii; zwraca uwagę, że serbski kodeks karny zabrania obywatelom udziału w wojnach toczonych za granicą; zauważa, że władze serbskie potępią takie próby, i wzywa władze serbskie do monitorowania obywateli serbskich i uniemożliwienia im przyłączenia się do grupy Wagnera i udziału w wojnie napastniczej Rosji przeciwko Ukrainie;

47. wzywa władze do zajęcia się problemem braku pluralizmu politycznego u nadawcy publicznego, jak również w całym sektorze mediów; ubolewa, że pluralizm był obecny tylko podczas kampanii wyborczej; wyraża zaniepokojenie z powodu opóźnionego wdrożenia strategii medialnej i jednostronnego planu działania; zachęca do ich szybkiego wdrożenia; wzywa rząd, by zwiększył przejrzystość własności i finansowania mediów oraz by zapewnił niezależność organu regulacji mediów elektronicznych (REM); przypomina, że własność mediów powinna podlegać kontroli publicznej, i wzywa do przeprowadzenia niezależnego dochodzenia w sprawie finansowania mediów;

48. podkreśla znaczenie poprawy funkcjonowania i niezależności REM zgodnie z dialogiem międzypartyjnym; apeluje do serbskiego Zgromadzenia Narodowego o zapewnienie, aby niezależne organy regulacyjne były w stanie skutecznie sprawować rolę nadzorczą, przez wspieranie i monitorowanie wdrażania ustaleń i zaleceń tych organów;

49. odnotowuje, że REM przyznał cztery częstotliwości krajowe kanałom, które w przeszłości naruszały standardy dziennikarskie, w tym dopuszczały się mowy nienawiści i wprowadzania w błąd opinii publicznej, w szczególności Happy TV, niestosowania się do ostrzeżeń wydawanych przez REM oraz szerzenia dezinformacji i wspierania narracji Kremla na temat rosyjskiej wojny w Ukrainie; odnotowuje nowy przetarg otwarty na krajowe częstotliwości telewizyjne i koncesje oraz wzywa do przyznania piątej koncesji w ramach przejrzystego i bezstronnego procesu, bez zbędnej zwłoki i zgodnie z międzynarodowymi standardami wolności mediów;

50. ponownie wyraża zaniepokojenie z powodu dominującej pozycji rynkowej Telekom Srbija, której większościowym udziałowcem jest państwo, oraz z powodu zarzutów, że partia rządząca wykorzystuje ją do zwiększenia swojego wpływu na rynek mediów w Serbii; wyraża również niepokój o równe warunki działania w konkurencyjnym środowisku rynku mediów; w tym kontekście podkreśla znaczenie postępów w dziedzinie polityki UE dotyczącej konkurencji; jest zaniepokojony wszelkimi przypadkami finansowania przez państwo spółki Telekom Srbija, co daje jej nieuczciwą przewagę konkurencyjną i przyczynia się do pogorszenia stanu niezależnych mediów w Serbii; wzywa Komisję do zbadania pożyczki w wysokości 70 mln EUR udzielonej Telekom Srbija przez Europejski Bank Inwestycyjny w świetle domniemanego nadużycia dominującej pozycji rynkowej tej spółki;

51. wzywa Serbię do zapewnienia pełnej finansowej i operacyjnej niezależności organów regulacyjnych w zakresie komunikacji elektronicznej i usług pocztowych (RATEL) oraz mediów elektronicznych (REM), w celu zwiększenia ich możliwości proaktywnego działania; wzywa Serbię do dostosowania się do kodeksu komunikacji elektronicznej UE oraz zapewnienia konkurencyjności i dostępu operatorów rynkowych do infrastruktury komunikacji elektronicznej;

52. podkreśla znaczenie ram umożliwiających organizacjom społeczeństwa obywatelskiego swobodne działanie i udział w kształtowaniu polityki w sposób inkluzywny i konstruktywny; wyraża uznanie dla prac Krajowego Konwentu jako efektywnego instrumentu w tym zakresie; wyraża zadowolenie z przyjęcia krajowej strategii na rzecz stworzenia środowiska sprzyjającego rozwojowi społeczeństwa obywatelskiego oraz towarzyszącego jej planu działania w celu realizacji strategii na rzecz stworzenia środowiska sprzyjającego rozwojowi społeczeństwa obywatelskiego, i wzywa do jej niezwłocznego wdrożenia;

53. z zadowoleniem przyjmuje żywotne i pluralistyczne społeczeństwo obywatelskie Serbii; wyraża uznanie dla rządu za przyjęcie „Wytycznych dotyczących włączenia organizacji społeczeństwa obywatelskiego w procesy decyzyjne”; wzywa rząd Serbii do zacieśnienia współpracy między władzami publicznymi a społeczeństwem obywatelskim oraz do rzeczywistego zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego w przejrzysty proces legislacyjny już na wczesnym etapie;

54. zdecydowanie potępia kampanie oszczerstw i ataki na organizacje społeczeństwa obywatelskiego, które przedstawiają je jako zdrajców i wrogów państwa; ubolewa ponadto nad atakami słownymi i kampaniami oszczerstw skierowanymi przeciwko przeciwnikom politycznym; ponownie wyraża zaniepokojenie brakiem postępów w sprawie „listy” oraz wzywa serbską administrację ds. zapobiegania praniu pieniędzy w serbskim Ministerstwie Finansów, aby w pełni wyjaśniła te dochodzenia i rozstrzygnęła sytuację dla odnośnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego i mediów;

55. jest zaniepokojony nieuzasadnionymi atakami w związku z toczącymi się negocjacjami w sprawie tej rezolucji;

56. z zadowoleniem przyjmuje silniejszą reprezentację mniejszości narodowych w nowym parlamencie; wzywa wszystkich nowo wybranych posłów do parlamentu do zapewnienia ochrony praw mniejszości narodowych i wdrożenia odpowiednich przepisów w praktyce; z zadowoleniem przyjmuje mianowanie ministrów pochodzących z mniejszości narodowych i przeprowadzenie terminowych wyborów do rad mniejszości narodowych w listopadzie 2022 r.;

57. ponownie wyraża obawy związane z aktami przemocy ze strony ugrupowań ekstremistycznych i zachęca władze serbskie do wzmożenia starań o niedyskryminacyjne traktowanie mniejszości etnicznych, religijnych i seksualnych oraz innych słabszych grup społecznych, a także do zapewnienia szybkiego prowadzenia śledztw w sprawach przestępstw motywowanych nienawiścią i skazywania za takie przestępstwa, a także w sprawach dotyczących dyskryminacji kobiet, mniejszości etnicznych, społeczności LGBTIQ, uchodźców, wysiedleńców i osób z niepełnosprawnościami;

58. wzywa rząd serbski do poszanowania praw mniejszości narodowych w pełnej zgodności z zasadami i prawodawstwem UE oraz do zapewnienia właściwego używania ich języków i zaspokojenia ich potrzeb edukacyjnych; zauważa, że aktywne wdrażanie ustawodawstwa antydyskryminacyjnego wymaga większych wysiłków;

59. wzywa Serbię do zadbania o poszanowanie praw mniejszości narodowych, w tym o dostęp do edukacji, informacji i usług religijnych w językach mniejszości, a także o odpowiednią reprezentację w administracji publicznej, zgodnie z odpowiednimi standardami europejskimi; wzywa Serbię do ochrony i promowania dziedzictwa kulturowego i tradycji mniejszości narodowych tego kraju, w szczególności do stworzenia pozytywnej atmosfery dla edukacji w językach mniejszościowych, a także ubolewa nad łamaniem praw mniejszości w tym zakresie; z zadowoleniem przyjmuje dalsze wdrażanie ustawy o restytucji mienia bezpotomnej ludności żydowskiej oraz zwrot mienia kościołom i wspólnotom religijnym;

60. ponawia apel o przeprowadzenie niezależnego i dogłębnego dochodzenia w sprawie zarzutów dotyczących nadużywania prawa pobytu obywateli i „pasywizacji” adresów zamieszkania obywateli pochodzenia albańskiego w środkowej i południowej Serbii, a także wzywa władze serbskie do zaprzestania wszelkich praktyk dyskryminacyjnych i ataków;

61. wzywa rząd Serbii do większego zaangażowania w ochronę i promowanie dziedzictwa kulturowego; jest zaniepokojony nieodpowiednimi i nierównoważonymi projektami rozwojowymi wpływającymi na chroniony zespół Twierdzy Belgrad, który został już umieszczony na liście najbardziej zagrożonych obiektów dziedzictwa kulturowego Europa Nostra, i wzywa rząd do jego szybkiej i kompleksowej ochrony;

62. wyraża zadowolenie z przyjęcia krajowej strategii na rzecz równouprawnienia płci oraz strategii zapobiegania dyskryminacji i ochrony przed nią, jednak zauważa, że należy dalej zwalczać dyskryminację i przemoc ze względu na płeć, w tym przemoc słowną w Zgromadzeniu Narodowym; wzywa rząd do przyjęcia zaległego planu działania i finansowania strategii dotyczącej przemocy wobec kobiet i przemocy domowej; wzywa Serbię do powołania, na podstawie wiarygodnych osiągnięć, członków rządowego organu ds. równouprawnienia płci;

63. apeluje o bardziej kompleksową reakcję na wszelką przemoc wobec kobiet, którą obejmuje konwencja stambulska;

64. z zadowoleniem przyjmuje zorganizowanie pierwszej w historii parady EuroPride w Europie Południowo-Wschodniej, która odbyła się w Belgradzie; ubolewa jednak z powodu sprzecznych i niejasnych komunikatów władz serbskich, w tym pierwotnego zakazu marszu; potępia szkalowanie organizatorów i uczestników EuroPride przez niektórych członków partii rządzącej i niektóre media przychylnie relacjonujące działania rządu; ubolewa nad wszystkimi atakami słownymi i groźbami skierowanymi przeciwko organizatorom i uczestnikom EuroPride w tygodniach poprzedzających to wydarzenie; z zaniepokojeniem zauważa, że prowadzenie dochodzeń w sprawie nawoływania do nienawiści, groźb i ataków na członków społeczności LGBTIQ oraz ściganie i karanie tych czynów są często niewystarczające, i wzywa do zwiększenia środków na zwalczanie przestępstw z nienawiści wobec osób LGBTIQ; apeluje o przedłożenie parlamentowi projektu ustawy o związkach osób tej samej płci;

65. ponawia apel o intensyfikację wysiłków na rzecz zapewnienia grupom mniejszościowym równych szans oraz o zapewnienie lepszej ochrony praw osób LGBTIQ; apeluje o wsparcie rządu dla parady Belgrade Pride w 2023 r., a także o zapewnienie jej sprawnego planowania i organizacji oraz bezpieczeństwa i dobrego samopoczucia uczestników wszystkich przyszłych wydarzeń Pride w Belgradzie;

66. zauważa potrzebę podejmowania przez Serbię większych wysiłków na rzecz wyeliminowania handlu ludźmi; wzywa rząd do przyjęcia krajowego planu działania na lata 2021–2022 umożliwiającego wdrożenie strategii na rzecz zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu; przypomina, że Serbia musi lepiej dostosować się do unijnego prawa pracy, również w świetle domniemanej pracy przymusowej oraz łamania praw człowieka i handlu ludźmi w chińskiej fabryce Linglong;

67. z zadowoleniem odnosi się do przyjęcia nowego protokołu ogólnego w sprawie ochrony dzieci przed wykorzystywaniem i zaniebdywaniem; zachęca Serbię do poprawy sytuacji wszystkich dzieci, w szczególności należących do grup szczególnie wrażliwych oraz dzieci z niepełnosprawnościami; wzywa do przyjęcia krajowego planu działania na rzecz praw dziecka, ponieważ poprzedni plan wygasł w 2015 r., oraz do zmiany prawa rodzinnego, aby wyraźnie zakazać kar cielesnych wobec dzieci w rodzinie i zawierania małżeństw przez dzieci;

68. wyraża zaniepokojenie z powodu naruszeń praw dzieci w dużych placówkach opieki nad dziećmi z niepełnosprawnościami pomimo względnie niewielkiej liczby dzieci objętych opieką instytucjonalną; potępia fakt, że kobiety z niepełnosprawnościami w zakładach opiekuńczych w dalszym ciągu doświadczają określonych form przemocy; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w styczniu 2022 r. Serbia przyjęła strategię deinstytucjonalizacji, i wzywa do szybkiego wdrożenia i zakończenia procesu deinstytucjonalizacji;

69. z zadowoleniem odnosi się do przyjęcia przez Serbię ustawy o osobach tymczasowo przebywających w placówkach opieki społecznej jako wyraz dalszego dostosowywania ustawodawstwa do Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych;

70. z zadowoleniem odnosi się do przyjęcia nowych strategii na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji i integracji Romów, a także planów działania w sprawie równouprawnienia płci i integracji Romów, oraz wzywa do skutecznego wdrożenia tych strategii; ubolewa z powodu instrumentalizacji i naruszeń praw obywatelskich grup szczególnie wrażliwych, w szczególności społeczności romskiej, w okresie przedwyborczym oraz w czasie wyborów;

Pojednanie i stosunki dobrosąsiedzkie

71. podkreśla, że stosunki dobrosąsiedzkie i współpraca regionalna są kluczowymi elementami procesu rozszerzenia; odnotowuje zaangażowanie Serbii w inicjatywy współpracy regionalnej i wysiłki poczynione na rzecz poprawy stosunków dobrosąsiedzkich; wyraża zaniepokojenie z powodu niewłaściwych inicjatyw regionalnych, takich jak inicjatywa „Otwarte Bałkany”; podkreśla znaczenie wdrożenia umów dwustronnych i rozwiązania nierozstrzygniętych problemów dwustronnych oraz zachęca Serbię do wzmożenia wysiłków na rzecz pojednania oraz do przyjęcia i wdrożenia środków, które aktywnie przyczyniłyby się do rozwiązania otwartych kwestii dwustronnych; zdecydowanie potępia powszechne publiczne negowanie międzynarodowych wyroków za zbrodnie wojenne i podkreśla, że w kraju kandydującym nie ma miejsca na negowanie ludobójstwa, w tym ludobójstwa w Srebrenicy, lub gloryfikację zbrodniarzy wojennych, a także podkreśla, że takie praktyki są sprzeczne z postępowaniem na drodze do integracji europejskiej; ubolewa, że szereg serbskich partii politycznych, w tym na szczeblu ministerialnym, w dalszym ciągu wspiera i umożliwia obecność w przestrzeni publicznej skazanych zbrodniarzy wojennych, takich jak Veselin Šljivančanin, Dragoljub Ojdanić i Nikola Šainović, którzy utrzymują bliskie kontakty z partiami rządzącymi w Serbii;

72. z zadowoleniem przyjmuje udział Serbii w szczycie inauguracyjnym Europejskiej Wspólnoty Politycznej, który odbył się 6 października 2022 r. w Pradze; ubolewa jednak z powodu braku reprezentacji w ramach Platformy Krymskiej;

73. podkreśla znaczenie współpracy regionalnej w zakresie zbrodni wojennych i osób zaginionych oraz wzywa Serbię do zajęcia się kwestią osób zaginionych i do przedstawienia przekonujących wyników w zakresie ścigania sprawców zbrodni wojennych, zwrotu skradzionych dóbr kultury i identyfikacji masowych grobów, a także do wdrożenia nowej krajowej strategii ścigania zbrodni wojennych; wzywa władze serbskie do zapewnienia sprawiedliwości ofiarom poprzez uznanie i poszanowanie wyroków sądowych w sprawie zbrodni wojennych oraz zwalczanie bezkarności za zbrodnie popełnione w czasie wojny; z zadowoleniem przyjmuje deklarację w sprawie osób zaginionych przyjętą 2 maja 2023 r. w ramach dialogu między Belgradem a Prisztiną i wzywa do jej wdrożenia; apeluje o przejrzystość i inkluzywność sprawozdań z wdrażania; wzywa do przestrzegania utrwalonych praktyk i przepisów prawa międzynarodowego, w tym w ramach prób nadania serbskim sądom powszechnej jurysdykcji w sprawach dotyczących zbrodni wojennych popełnionych na terytorium byłej Jugosławii;

74. ponownie wyraża poparcie dla inicjatywy utworzenia komisji regionalnej na rzecz ustalenia faktów w sprawie zbrodni wojennych i innych poważnych przypadków naruszenia praw człowieka, popełnionych w byłej Jugosławii (RECOM);

75. podkreśla, że Serbia musi respektować pełną integralność i suwerenność wszystkich sąsiadujących z nią krajów oraz musi powstrzymać się od wpływania na ich krajową politykę; zdecydowanie potępia wielokrotną obecność urzędników wysokiego szczebla administracji rządowej Serbii na nielegalnych obchodach dnia Republiki Serbskiej w Bośni i Hercegowinie, których celem jest podważenie państwowości tego kraju;

76. wzywa władze w Belgradzie do podążania za pozytywnym przykładem niektórych krajów sąsiadujących z Serbią, które należą do UE, oraz podkreśla postępy poczynione przez te kraje od momentu przystąpienia do Unii, ponieważ może to stanowić zachętę do zacieśnienia współpracy; z zadowoleniem przyjmuje niedawną poprawę stosunków dwustronnych między Serbią i Chorwacją, a także mianowanie ministra do spraw praw człowieka i praw mniejszości oraz dialogu społecznego z mniejszości chorwackiej;

77. apeluje o historyczne pojednanie oraz przezwycięzenie dyskryminacji i uprzedzeń z komunistycznej przeszłości; ponawia apel do władz o zajęcie się spuścizną po byłych tajnych służbach komunistycznych przez udostępnienie ich akt opinii publicznej, w szczególności tych dotyczących byłego Urzędu Bezpieczeństwa Państwowego (UDBA) i Służby Kontrwywiadu Jugosłowiańskiej Armii Ludowej (KOS); apeluje o zwrócenie tych archiwów odpowiednim rządów państw sukcesorów, jeśli tego zażądadają;

78. ponownie wyraża pełne poparcie dla specjalnego przedstawiciela Unii Europejskiej ds. dialogu między Belgradem a Prisztiną Mirosława Lajčaka; wzywa Serbię i Kosowo do zaangażowania się w ten dialog w dobrej wierze i w duchu kompromisu, tak aby osiągnąć kompleksowe, prawnie wiążące porozumienie w sprawie normalizacji wzajemnych stosunków, w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z prawem międzynarodowym bez dalszej zwłoki; wzywa do pełnego i terminowego wdrożenia w dobrej wierze wszystkich odnośnych umów przez obie strony, w tym do ustanowienia stowarzyszenia/wspólnoty gmin z większością serbską; uważa, że ostateczne i kompleksowe porozumienie wzmocni współpracę, stabilność i dobrobyt w całym regionie;

79. apeluje do obu stron o wykazanie przywództwa i gotowości do podejmowania niezbędnych decyzji prowadzących do postępów w dialogu i pojednania między ich społeczeństwami; podkreśla, że w świetle obecnej sytuacji geopolitycznej przezwycięzenie spuścizny przeszłości i zaangażowanie w konstruktywne negocjacje staje się jeszcze bardziej naglące;

80. podkreśla, że normalizacja stosunków jest priorytetem i warunkiem wstępnym przystąpienia obu państw do UE; dostrzega zwiększone zaangażowanie obu stron i wzywa rządy Serbii i Kosowa do powstrzymania się od wszelkich działań, które mogłyby podważyć zaufanie między stronami i zagrozić konstruktywnej kontynuacji dialogu; przypomina, że powstrzymywanie się od wojennej retoryki i od agresywnego podejścia do sąsiednich krajów w polityce zagranicznej jest warunkiem wstępnym normalizacji stosunków w regionie;

81. odnotowuje pewne pozytywne sygnały deeskalacji napięć z obu stron; z zadowoleniem przyjmuje pozytywne kroki w kierunku przyjęcia propozycji UE, która stanowi dobrą podstawę do dalszej normalizacji stosunków między Serbią a Kosowem; wzywa Serbię, aby nie stawała na drodze regularnemu członkostwu Kosowa w organizacjach międzynarodowych, i wzywa obie strony do przyjęcia propozycji UE i podjęcia wszelkich wysiłków, aby w końcu osiągnąć trwałe długoterminowe rozwiązanie; w związku z tym głęboko ubolewa z powodu głosowania Serbii w Komitecie Ministrów Rady Europy przeciwko decyzji dotyczącej wniosku Kosowa o członkostwo, co stanowi naruszenie umowy z Ochrydy z 18 marca 2023 r., a także z powodu bojkotu wyborów lokalnych w północnych gminach Kosowa 23 kwietnia 2023 r., inspirowanego przez Belgrad, oraz zastraszania serbskich polityków opozycji w tym kontekście; ponawia swój apel o poprawę jakości dialogu przez zaangażowanie wszystkich sektorów społeczeństwa oraz uczestnictwo kobiet, a także przez zwiększenie przejrzystości wobec społeczeństwa i znaczące zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego;

82. z całą stanowczością potępia wszelkie działania zagrażające stabilności i procesowi pojednania; jest głęboko zaniepokojony napięciami w północnym Kosowie i niedopuszczalną strzelaniną w Wigilię prawosławnego Bożego Narodzenia oraz kilkoma innymi incydentami z zastosowaniem przemocy, których celem byli Serbowie w Kosowie; potępia arbitralne zatrzymanie serbskiej polityczki z Kosowa Rady Trajković na przejściu granicznym w Merdare w grudniu 2022 r.; wzywa do przeprowadzenia przejrzystych i szczegółowych dochodzeń w sprawie tych incydentów oraz do pociągnięcia sprawców do odpowiedzialności; przypomina, że wszyscy mieszkańcy Kosowa ponoszą wspólną odpowiedzialność za pokój i praworządność; jest zaniepokojony rolą zorganizowanych grup przestępczych działających w północnym Kosowie oraz ich domniemanymi powiązaniem ze strukturami państwowymi w Serbii; podkreśla, że brak skuteczności w rozwiązaniu napięć w stosunkach między Serbią i Kosowem zwiększa ryzyko destabilizacji w regionie; z zadowoleniem przyjmuje zaangażowanie Serbii w proces normalizacji;

83. wzywa negocjujące strony do przywrócenia pełnego funkcjonowania wszystkich instytucji i do umożliwienia wykonania porozumień osiągniętych w ramach dialogu; wzywa władze serbskie do zaangażowania w konstruktywny i oparty na szacunku dialog z ich odpowiednikami z Kosowa;

84. wzywa władze Serbii i Kosowa do promowania kontaktów międzyludzkich między społecznościami lokalnymi w celu pogłębienia dialogu i pojednania, w tym również na szczeblu pozarządowym; w związku z tym wyraża uznanie dla inicjatyw kulturalnych i młodzieżowych, takich jak coroczny transgraniczny festiwal sztuki „Mirëdita, Dobar Dan!”, który promuje współpracę między artystami i aktywistami w Kosowie i Serbii; z zadowoleniem przyjmuje nieustające działania organizacji społeczeństwa obywatelskiego, które łączą młodych ludzi, aktywistów, młodych przywódców politycznych i dziennikarzy oraz torują drogę do długotrwałego pojednania i lepszego wzajemnego zrozumienia między dwoma społeczeństwami; zachęca rządy Kosowa i Serbii do większych inwestycji w kursy językowe i tłumaczenie treści kulturalnych, co zbliży do siebie społeczność serbską i albańską; potępia nieprzerwane rosyjskie próby wywierania wpływu na Bałkany Zachodnie przez wykorzystywanie i podsycanie podziałów kulturowych, etnicznych i religijnych oraz destabilizację sił prodemokratycznych;

85. z zadowoleniem przyjmuje niedawne porozumienia w ramach procesu berlińskiego dotyczące swobody przemieszczania się na podstawie dokumentów tożsamości, uznawania kwalifikacji uzyskanych w ramach kształcenia na poziomie studiów wyższych oraz uznawania kwalifikacji zawodowych lekarzy, dentystów i architektów; zachęca parlament serbski do jak najszybszej ratyfikacji tych porozumień i wzywa do ich szybkiego wdrożenia;

86. podkreśla potrzebę wzmocnienia i znalezienia synergii między inicjatywami UE na rzecz regionu, takimi jak strategia UE na rzecz regionu Morza Adriatyckiego i Morza Jońskiego (EUSAIR), oraz innymi inicjatywami wielostronnymi, takimi jak Inicjatywa Adriatycko-Jońska (AII), Inicjatywa Środkowoeuropejska (ISE) oraz proces berliński;

Reformy społeczno-gospodarcze

87. z zadowoleniem przyjmuje dalsze postępy Serbii w rozwijaniu funkcjonującej gospodarki rynkowej i przyciąganiu istotnych bezpośrednich inwestycji zagranicznych, jednak podkreśla, że istniejące od dawna wyzwania strukturalne, w tym uchybienia w zakresie praworządności, osłabiają gospodarkę tego kraju; podkreśla, że reformy w tych podstawowych obszarach oraz wysiłki na rzecz wyeliminowania korupcji, zwiększenia przejrzystości, wzmocnienia instytucji i dialogu społecznego nadal mają zasadnicze znaczenie dla rozwoju gospodarczego;

88. podkreśla potrzebę utrzymania norm środowiskowych, pracowniczych i społecznych w odniesieniu do wszystkich inwestycji; wzywa Serbię do lepszego dostosowania się do unijnego prawa pracy;

89. z zadowoleniem przyjmuje porozumienie osiągnięte na szczycie w Tiranie w sprawie obniżenia kosztów roamingu między UE a Bałkanami Zachodnimi od 1 października 2023 r., z perspektywą ich całkowitego zniesienia; wzywa władze, podmioty prywatne i wszystkie zainteresowane strony do działania na rzecz realizacji uzgodnionych celów, aby doprowadzić do znacznego obniżenia opłat roamingowych za transfer danych;

90. wzywa władze serbskie do podjęcia środków w celu przeciwdziałania wyludnianiu i emigracji, w szczególności poprzez inwestycje w kształcenie i opiekę zdrowotną oraz w drodze decentralizacji kraju przez inwestycje w miasta średniej wielkości;

91. odnotowuje wyniki spisu ludności z 2022 r., w którym wykazano spadek liczby ludności o 495 975 od 2011 r.; z zadowoleniem przyjmuje zachęty ze strony przywódców mniejszości do udziału w spisie; zachęca władze do przyznania praw odpowiednim społecznościom mniejszościowym w oparciu o wyniki spisu; z zadowoleniem przyjmuje utworzenie Ministerstwa Demografii i Opieki nad Rodziną;

92. zachęca Serbię do zapewnienia wystarczających zasobów finansowych i instytucjonalnych na politykę zatrudnienia i politykę społeczną; zauważa z zaniepokojeniem, że należy podjąć dodatkowe wysiłki na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionów przygranicznych, aby zapobiec ich wyludnieniu się; przypomina, że w tym celu można wykorzystać programy współpracy transgranicznej IPA III;

93. jest zaniepokojony wszelkimi inwestycjami nieprzychylnie nastawionych krajów trzecich w strategicznych sektorach Serbii, w tym Rosji, zwłaszcza w sektorze energetycznym, oraz ostatnimi inwestycjami Chin i ich rosnącym wpływem na procesy polityczne, gospodarcze i środowiskowe w regionie, a także wysoką liczbą projektów realizowanych poza zwyczajowym systemem udzielania zamówień publicznych w drodze porozumień międzyrządowych; zauważa rosnący udział chińskich inwestycji w łącznej puli inwestycji w Serbii, zwiększenie importu z Chin i planowane zawarcie umowy o wolnym handlu z Chinami;

94. ubolewa, że podmiotom zagranicznym, w szczególności przedsiębiorstwom chińskim, umożliwiono wykorzystywanie niższych norm społecznych i środowiskowych ze szkodą dla bezpieczeństwa miejscowej ludności; ponownie wyraża zaniepokojenie coraz większą zależnością Serbii od wyposażenia i technologii obronnych z Chin, czego przykładem jest system masowego nadzoru w Belgradzie dostarczony przez firmę Huawei, a także skalą pożyczek, które Serbia będzie musiała spłacić Chinom; wzywa Komisję, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR) i partnerów wykonawczych ram inwestycyjnych dla Bałkanów Zachodnich do ustanowienia niezbędnych zabezpieczeń, aby uniemożliwić przedsiębiorstwom chińskim obchodzenie przepisów dotyczących uczciwej konkurencji i norm środowiskowych i pracowniczych oraz wykonywanie projektów wspieranych przez UE lub Europejski Bank Inwestycyjny (EBI); wzywa UE i władze serbskie do pełnego wykorzystania planu gospodarczo-inwestycyjnego UE dla Bałkanów Zachodnich w celu zapewnienia zrównoważonej alternatywy wobec chińskich inwestycji;

95. przypomina, że najważniejszym partnerem handlowym Serbii jest UE oraz że wszystkie projekty, niezależnie od ich pochodzenia, powinny wspierać wysiłki Serbii na rzecz przystąpienia do UE i respektować europejskie strategie polityczne i przepisy dotyczące zamówień publicznych, konkurencji, środowiska, w tym ocen oddziaływania na środowisko, energii czy transportu; zachęca Serbię, aby włożyła więcej wysiłku w ustanowienie wspólnego rynku regionalnego Bałkanów Zachodnich w oparciu o przepisy UE, ponieważ stanowi to element przygotowań Serbii do spełnienia wymogów rynku wewnętrznego UE;

96. przypomina o znacznej pomocy udzielanej temu krajowi przez UE, w szczególności w ramach IPA III; wzywa władze serbskie do wzmocnienia komunikacji strategicznej i poprawy widoczności finansowania UE; wzywa Komisję do dalszego ścisłego monitorowania sposobów wykorzystania unijnej pomocy finansowej przez władze serbskie i innych beneficjentów oraz do zapewnienia pełnej zgodności wszystkich wydatków UE z jej własnymi celami i interesami strategicznymi, a także do położenia większego nacisku na wsparcie serbskich organizacji społeczeństwa obywatelskiego i niezależnych mediów wysokiej jakości;

97. wzywa władze serbskie do wzmocnienia komunikacji strategicznej związanej z przystąpieniem do UE oraz przypomina, że władze serbskie powinny postępować zgodnie z deklaracjami podjętymi na szczytach w Brdzie i Tiranie, w których zaapelowano o pluralistyczne media jako kluczowe elementy każdego systemu demokratycznego, precyzyjnie odzwierciedlające również wsparcie UE udzielane Serbii oraz zwiększające widoczność unijnego finansowania; wzywa ESDZ do wzmocnienia wysiłków pod względem komunikacji strategicznej i obecności w regionie przez utworzenie regionalnego punktu komunikacji strategicznej, który wspierałby Serbię w zwalczaniu obcych ingerencji i manipulacji informacjami, w tym dezinformacji zmierzających do osłabienia stabilności, procesów demokratycznych i perspektywy UE w regionie;

Energia, środowisko, zrównoważony rozwój i łączność

98. z zadowoleniem przyjmuje pakiet Komisji na rzecz wsparcia energetycznego obejmujący dotacje UE w wysokości 1 mld EUR, który ma pomóc Bałkanom Zachodnim przezwyciężyć kryzys energetyczny i zbudować odporne i przyjazne dla środowiska systemy energetyczne; z zadowoleniem przyjmuje zatwierdzenie wsparcia budżetowego w wysokości 165 mln EUR na walkę z kryzysem energetycznym w Serbii; podkreśla znaczenie przekierowania środków z pakietu wsparcia energetycznego na pomoc Serbii w przechodzeniu na energooszczędną gospodarkę opartą na odnawialnych źródłach energii; wzywa władze serbskie, by opracowały wiarygodny plan zmniejszenia zależności kraju od rosyjskich paliw kopalnych i chińskich inwestycji w sektorze energetycznym oraz budowy przyjaznych dla środowiska systemów energetycznych zgodnie z planem REPowerEU;

99. z zadowoleniem przyjmuje informację, że nowa polityka energetyczna, ochrona środowiska i zmiana klimatu zostały uwzględnione w pięciu priorytetach rządu; ponawia swój apel do rządu o szybkie przyjęcie i wdrożenie zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu oraz o określenie ambitnych celów klimatycznych i dotyczących wycofania węgla, zgodnie z celami UE dotyczącymi neutralności klimatycznej oraz porozumieniem paryskim; wzywa rząd serbski do zwiększenia wysiłków na rzecz włączenia zmiany klimatu do innych polityk i strategii sektorowych;

100. z zadowoleniem przyjmuje rozpoczęcie budowy gazowego połączenia międzysystemowego między Serbią a Bułgarią, a także działania podejmowane w celu poprawy bezpieczeństwa energetycznego Serbii oraz otwarcie serbskiego rynku gazowego w celach dywersyfikacji; z zadowoleniem przyjmuje podpisaną niedawno umowę w sprawie transbałkańskiego korytarza elektrycznego w Serbii, który stanowi element wysiłków UE na rzecz poprawy bezpieczeństwa energetycznego na Bałkanach Zachodnich i jest częściowo finansowany z planu gospodarczo-inwestycyjnego dla Bałkanów Zachodnich;

101. ubolewa z powodu niepodjęcia przez Serbię działań w celu rozdzielenia operatorów przesyłu gazu w Serbii, aby przyznać dostęp stronom trzecim do gazociągu międzysystemowego w Horgos, pomimo jej zobowiązań w ramach Wspólnoty Energetycznej, a także z powodu braku zaangażowania w rozwiązywanie problemów związanych z korupcją i praworządnością w dziedzinie ochrony środowiska; wzywa władze serbskie do dostosowania ustawy o ocenie oddziaływania na środowisko do dyrektywy w sprawie oceny wpływu na środowisko z 2014 r. ⁽¹²⁾; wyraża zaniepokojenie z powodu braku odpowiednich ram prawnych regulujących ocenę oddziaływania na środowisko i wzywa władze serbskie do uniemożliwienia niekorzystnych praktyk polegających na wydawaniu pozwoleń na budowę bez wcześniejszego zatwierdzenia oceny oddziaływania na środowisko;

102. wyraża zaniepokojenie z powodu utrzymującego się zanieczyszczenia powietrza; z zadowoleniem przyjmuje nowy plan ochrony przed zanieczyszczeniem powietrza oraz ponownie wzywa władze serbskie, by pilnie rozpoczęły wdrażanie tych planów; ponownie wyraża zaniepokojenie faktem, że kilka miejsc w Serbii często trafia na listę najbardziej zanieczyszczonych obszarów na świecie pod względem jakości powietrza, zwłaszcza w dużych miastach i ośrodkach przemysłowych, takich jak Belgrad, Smederevo, Bor oraz doliny Kolubary i Tamnavy; wzywa władze do szybkiego podjęcia działań zmierzających do poprawy jakości powietrza, zwłaszcza w dużych miastach i na obszarach przemysłowych; podkreśla, że w gospodarce neutralnej pod względem emisji dwutlenku węgla paliwa kopalne są zbędne, i z zadowoleniem przyjmuje zapowiedziane dążenia do dywersyfikacji koszyka energetycznego, poprawy efektywności energetycznej i zwiększenia niezależności energetycznej; podkreśla swoje zaniepokojenie finansowanymi przez Chiny projektami wytwarzania energii z węgla i ich wpływem na środowisko i jakość powietrza;

103. wzywa władze serbskie do odpowiedzi na wszystkie uzasadnione obawy wyrażane podczas protestów ekologicznych i obawy dotyczące wpływu na środowisko nowych obiektów infrastruktury i projektów realizowanych w Serbii przez serbskie podmioty i chińskie przedsiębiorstwa, co prowadzi również do zależności strategicznych; apeluje do władz serbskich o poprawę przejrzystości oraz ocen oddziaływania na środowisko takich projektów; wzywa władze do zapewnienia bezpiecznego transportu wszystkich substancji niebezpiecznych w świetle wypadku pociągu w pobliżu miasta Pirot w 2022 r.;

104. wzywa rząd do dalszych inwestycji w środki mające na celu przeciwdziałanie zanieczyszczeniu rzek oraz do dalszego dostosowania przepisów do dorobku prawnego UE w zakresie jakości wody i ochrony przyrody; z zadowoleniem przyjmuje powołanie specjalnej jednostki policji do spraw przestępstw przeciwko środowisku oraz apeluje o zwiększenie jej zasobów i zdolności; ponownie wyraża ubolewanie z powodu braku działań w sprawie zanieczyszczenia szeregu rzek przez kopalnie działające w regionie oraz szkodliwego oddziaływania na zdrowie miejscowej ludności i na środowisko;

o

o o

105. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji przewodniczącemu Rady Europejskiej, Komisji, Wiceprzewodniczącemu Komisji/ Wysokiemu Przedstawicielowi Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa, rządowi i parlamentom państw członkowskich oraz prezydentowi, rządowi i Zgromadzeniu Narodowemu Serbii.

⁽¹²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/52/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2011/92/UE w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. L 124 z 25.4.2014, s. 1).